

2010-02-18

Högskolan på Åland
Rektor Agneta Eriksson-Granskog
Pb 1010
AX-22111 Mariehamn

Ålands landskapsregering
Lagberedare Olle Ekström
Avdelningschef Rainer Juslin
PB 1060
AX-22111 Mariehamn

Yttrande över förslag till ny lagstiftning om gymnasieutbildningen

Styrelsen för Högskolan på Åland behandlade vid sitt styrelsemöte den 18 februari 2010 Ålands landskapsregerings begäran om yttrande över förslag till landskapslag om gymnasieutbildningen och ändring av läroavtalsutbildningen och anför därför nedanstående.

Styrelsen för Högskolan på Åland anser att syftet med den nya lagen är bra. Med de resurser som finns skapas större flexibilitet och bättre möjligheter för de studerande att tillgodose sina intressen tillika som arbetsmarknadens intressen bättre kan beaktas. Gemensamma funktioner för läroavtal, validering och nätpedagogik gynnar de studerande och ger dem likvärdiga villkor. Möjligheterna att vid gymnasieutbildningen följa med utvecklingen gällande antagningskraven till högskolor och universitet gynnas av lagförslaget som alltså även på den punkten ger de studerande likvärdiga villkor.

Föreslås att högskolans vicerektor ingår i direktionen för att kompetens från högskoleområdet skall tillföras direktionen. Kompetens från högskoleområdet är mycket viktig i direktionen eftersom de utexaminerade från Ålands gymnasium skall söka sig till högskolor för vidarestudier och för yrkesbehörigheter. Högskolan på Ålands utbildningar följer samma system, krav och mål som utbildningarna vid högskolor och universitet i Europa (Bologna-processen) och kan på så sätt representera högskoleutbildningen generellt i direktionen för gymnasieskolan på Åland.

Behörighetskrav för de högsta cheferna bör vara utbildning från andra cykeln i Bologna-processen det vill säga examen på masternivå. Utbildningslängden är minst tre år för kandidatexamen samt ytterligare två år för masterexamen enligt Bologna-processen. Högskoleutbildningen i Norden liksom i övriga europeiska länder följer numera det systemet.

Föreslås att personalen vid Ålands gymnasieskola anställs i arbetsavtalsförhållande undantaget den som formellt är budgetansvarig för verksamheten där

tjänstemannaansvaret bör kvarstå. Arbetsavtalet godkänns av båda parter vilket ger en modern grund för anställningen. I arbetsavtalet kan den anställdas skyldigheter enligt tjänstemannalagen införas. I riket har ett reformarbete gjorts där arbetsavtal i stor utsträckning ersätter de tidigare använda tjänsterna. Gymnasiereformen är rätt tillfälle att reformera anställningarna inom gymnasieskolan på Åland. Om tillfället får passera tar det lång tid att genomföra motsvarande reform. Med facit i hand hade det varit ett utmärkt tillfälle att reformera anställningarna när Högskolan bildades år 2003. Då var användningen av arbetsavtal mer ovanlig inom offentlig sektor – nu är den inte längre det. Även Sverige har genomfört och håller på att genomföra motsvarande reformer. Även Mariehamns stad använder arbetsavtal som anställningsform.

Föreslås ett tydligt reglemente gällande befogenheterna för förvaltningschefen och de två rektorerna, att direktionen endast anställer personalen i ledande ställning och att förvaltningschefen anställer alla övriga, att direktionen har utvecklingsansvaret, fastställer strategin och handlingsplanen, verksamhets- och ekonomiplanen och fördelning av budgetmedlen för verksamheten. Rektorerna betalar ut arvoden för undervisning och övriga uppgifter till personer som inte är anställda vid gymnasieskolan. Vidare föreslås att myndigheten följer nettobudgetsystemet och därmed ansvarar för såväl inkomster som utgifter samt har ansvaret för betalningsrörelsen vilket möjliggör ekonomistyrning. Utan att ha medlen för ekonomistyrning kan inte myndigheten förväntas arbeta effektivt med ekonomiska frågor.

Föreslås att landskapsregeringen endast har det övergripande utvecklingsansvaret och att landskapsregeringen fungerar som beställare av gymnasieutbildning gentemot Ålands gymnasieskola. Till gymnasieskolans utförarroll tillhör skolans reglemente, läroplansgrunder och övriga anvisningar direktionens ansvarsområde. Skolan ansvarar regelbundet för extern och intern utvärdering av sin verksamhet. Utvärderingsresultaten ingår som en av grunderna för Landskapsregeringens lednings- och tillsynsuppgift.

Föreslås att utbildningsrådet stryks och att direktionen tilldelas ansvaret för utvecklingsfrågorna och gymnasieskolans strategiska arbete; Landskapsregeringen fungerar som beställare av gymnasieutbildning och Ålands gymnasieskola som utförare.

Vuxenutbildning på gymnasienivå bör erbjudas vid Ålands Lyceum och Ålands yrkesgymnasium. För den som har examen från gymnasiet bör utbildning erbjudas på högskolenivå. Högskolan på Åland erbjuder yrkesinriktad högskoleutbildning, fortbildning i anslutning till utbildningsprogrammen och fortbildning inom övriga områden för den som har gymnasieexamen samt högskolekurser och universitetskurser för vuxna med eller utan gymnasieexamen (så kallad öppen högskoleverksamhet). Kvalificerad yrkesutbildning som bygger på gymnasieexamen erbjuds och kan även i fortsättningen erbjudas vid Högskolan på Åland enligt branschernas och de studerandes behov. Vid Högskolan på Åland finns system för kursverksamhet, snabbhet och flexibilitet samt omfattande kontaktnätverk för arbete med kompetenshöjning. Kurserna via den öppna högskoleverksamheten är dessutom gynnsamma för Åland kostnadsmässigt.

Ur högskolans synvinkel är det dessutom positivt om flera studerande bereds en möjlighet att förbereda sig för studier på högskolenivå. Det är viktigt att upprätthålla en god kvalitet och tillräckligt hög nivå på utbildningen som ges på högskolan. Förslaget till ny lag skulle innebära att studenter som primärt väljer yrkesinriktade studier, ändå genom att göra strategiska val kan erhålla en bättre grund och studievana genom att fördjupa sina studier inom vissa studieförberedande ämnen. Det ligger i högskolans intresse att få ett jämnare underlag för urval till studieplatserna.

Styrelsen ställer sig ytterst frågande till motivet för 9 § Kompletteringsutbildning och vidareutbildning. Landskapet upprätthåller idag både gymnasieutbildning och högskoleutbildning. Inom högskoleutbildningen erbjuds yrkesinriktad högskoleutbildning i nära samarbetet med för Åland avgörande branscher samt kursutbildning och fortbildning inom dessa områden. Dessutom erbjuds kurser och fortbildning inom olika branscher efter behov. Grunden för studierna vid högskolan är avlagd gymnasieexamen. Alltså att man fullföljt en treårig utbildning på gymnasialstadienivå. För den som har gymnasieexamen finns alltså redan en åländsk utbildningsanordnare för den som behöver fortbildning, påbyggnadsutbildning, kvalificerad utbildning, ökad kompetens enligt branschens behov. Högskolan erbjuder ett färdigt kostnadseffektivt system för den typen av utbildning som beskrivs i 9 §. För den studerande är det dessutom av avgörande betydelse att få högskolepoäng för sina fortsatta studier efter gymnasieexamen jämfört med att bara få ett intyg från en gymnasieskola. Avlagda studiepoäng på högskolenivå kan räknas in i en examen och på så sätt förkorta studietiden på högskolenivå vilket är högt prioriterat både på Åland och i Finland och Sverige idag. Paragrafen skapar ovisshet om gymnasieskolans uppdrag och högskolans uppdrag och en uppenbar risk för att dubbla utbildningar erbjuds i framtiden.

Styrelsen förslag är således att 9 § stryks.

Förslaget att bilda en samarbetskommitté för landskapets skolor, Högskolan på Åland och Ålands sjösäkerhetscentrum stöds av styrelsen för Högskolan på Åland.

På styrelsens vägnar,

Ordförande Carin Holmqvist

Rektor Agneta Eriksson-Granskog